

Spránitz Tibor

(Székesfehérvár, 1925. 12. 05. – Székesfehérvár, 1975. 01. 26.)

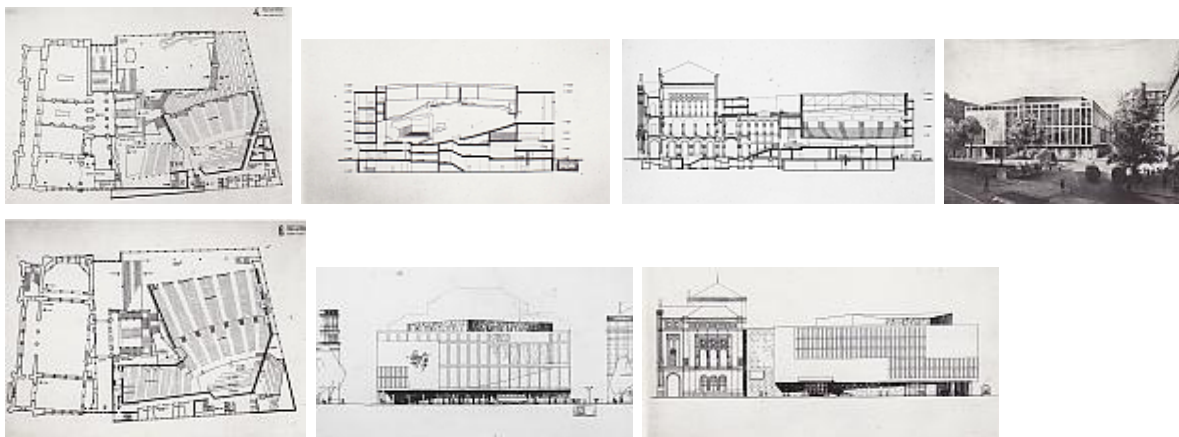
Összeállította: Csutiné Schleer Erzsébet

Spránitz Tibor elemi és középiskoláit Székesfehérváron végezte, 1944-ben érettségizett az Ybl Miklós Gimnáziumban. Jó eredményeinek és kiváló szabadkézi rajztudásának köszönhetően még abban az évben felvették a Műegyetemre. A főváros ostroma miatt az egyetem a második hónap utána bezárta kapuit, a diákokat hazaküldte. Veszprémben vállalt munkát, innen vitték 1945 márciusában leventeként Bajorországba, ahonnét egy év múlva betegen tért haza. Műegyetemi tanulmányait 1948-ban tudta folytatni, negyedéves hallgatóként meghívást kapott a Magasépítési Tanszékre. 1952-ben az építészmérnöki diplomát megszerezve kivitelező vállalathoz kérte elhelyezését, Várpalotára került építésvezetőként. Egy év múlva visszahívták Műegyetemre, ahol öt évig tanított, mint tanársegéd, a Középülettervezési Tanszéken.

Műegyetemi oktató munkája mellett tervezett is, lakóépületet Nagykanizsára, orvosi rendelőt Várpalotára, ipari épületeket Budapestre. 5 évi naponkénti ingázás után hazakerült Székesfehérvárra, 1957-ben már az ÉM Győri Tervező Vállalat Fejér megyei Irodájában dolgozott. Következő évben megbízták az iroda vezetésével, majd még nem volt 35 éves, mikor 1960 júliusában a frissen megalakult, önállóvá vált Fejér Megyei Tervező Iroda igazgatójává nevezték ki. A vállalat létszáma a kezdeti húszról néhány év elteltével elérte a 100 főt. Az iroda 3 és fél évtizedes működése alatt a megye majd minden településén letette kézjegyét. Mint alkotó közösségnek, legendás híre volt, és minőségi szakember állománya miatt nem véletlenül tekintették fennállása alatt a székesfehérvári építőipari tervezőtársadalom bölcsőjének.

Spránitz Tibornak igazgatóként és építészként mindebben igen nagy érdeme volt. Fegyelmezett, következetes vezetőként tekintélyt, megbecsülést teremtett, figyelmet fordított a pályakezdőkre, magas szintű szakmai kvalitásához sem fért kétség. Még a műegyetemi Középülettervezési Tanszéken oktatott, mikor 1956 augusztusában kiírtak egy tervpályázatot a Pesti Vigadó helyreállítására és bővítésére. Az építészek számára nyilvánvaló volt, hogy az új épületrész csakis modern lehet, a pályázati kiírás is egyértelműen ezt sugallta. Az elsődíjas a tanszékvezető Weichinger Károly és társai (Jurcsik Károly, Virág Csaba) terve lett. A pályázatra Spránitz Tibor önálló pályaművet nyújtott be. Ennek rajzain is érzékelhető az a letisztult szerkesztés, alaprajzi rend, higgadt megfogalmazás és az árnyok tisztelete, ami későbbi munkáit is áthatja.

Pesti Vigadó – pályázati terv

1957-ben visszatérve szülővárosába, bekapcsolódott Székesfehérvár háború utáni történetének legjelentősebb építő vállalkozásába. Az 1944-ben kiégett Vörösmarty Színház újjraépítésének terveivel Molnár Tibor és Klemens Antal építészek már néhány év óta foglalkoztak, majd az utóbbit bízták meg a felújítás tervezésének folytatásával. A munka előrehaladtával a tervezői gárda jelentősen kibővült.

Spránitz Tibort valójában erre a munkára hívták haza az egyetemről.

„...Eredetileg úgy volt, hogy a színház újjáépítésének tervei társadalmi munkában készülnek. Klemens Antal, az iroda tervezőmérnöke, vállalta a tervek ilyen formában való elkészítését és egy évig dolgozott is azokon. Mint kiderült, a tervek készítése olyan hatalmas munkát igényel, amit egy ember rövid idő alatt elvégezni nem tud, és amiben egy egész apparátusnak kell részt vennie. Ekkor a tervek elkészítését az ÉM Győri Tervező Vállalat a Fejér megyei Tervező Irodára bízta, ahol Klemens Antal és Spránitz Tibor építésmérnökök láttak hozzá a munkához, ...” (Fejér megyei Hírlap 1958. augusztus 31.)

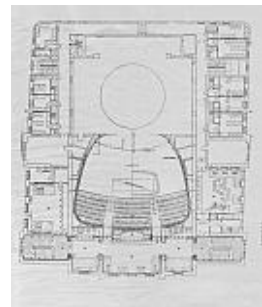
A színház romokban...

...és épülőben

A korabeli sajtó és a hajdani kollégák elmondása szerint Spránitz Tibor idővel átvette az építészeti kiviteli tervek készítését, majd újdonsült vállalati igazgatóként a nagyszabású tervezői feladat további irányítását. A belső tér igényes kialakításában is nagy szerepe volt.

„...A lehetőség, amely a város előtt nyílt, a régi színház helyének és falainak megtartását, az eredeti színház újjáépítését követelte meg. S egyúttal már természetesen megkötötte a kezeket és gondolatokat, medert szabott az igényeknek, meghatározta a lehetőségeket.

Ezek mellett az adottságok mellett, ilyen lehetőségek között a tervezők:- Spránitz Tibor építész és a munkába 1959-ben bekapcsolódó Hornicsek László belsőépítész – úgy érzem, megadták mindazt, amit lehetett, korszerű szemlélettel és hozzáértéssel oldották meg e feladatot...” (Magyar Építőművészet 1963/3)

A statikus terveket Takács Lehel, Becsei Lajos, Muray Endre és Antal Andor, a gépész terveket Mátyás Sándor, az FMTI szaktervezői készítették. A tervezési folyamatba társtervezőként bekapcsolódott a KÖZTI szakembergárdája is (Hornicsek László belsőépítész, Lohr Ferenc akusztikus, Tolnay Pál színpadtechnikus, Füsztér Ferenc elektromos tervező).

Tervezői művezetés

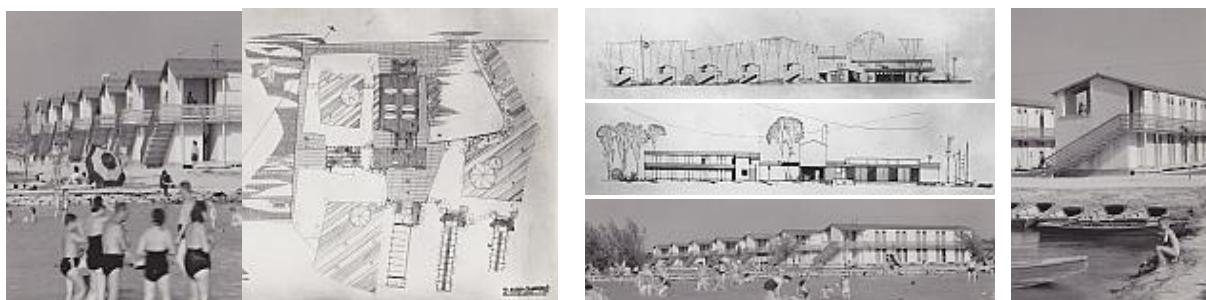
Vörösmarty Színház 1962.

A tervezési munkát szakmai szépsége és bonyolultsága mellett nem csupán a háborús pusztítás után megmaradt körítőfalak feszítése terhelte, hanem a helyi állami és pártvezetés figyelmének és ambíciójának súlya is. A hatalmas feladatot a

fehérvári tervezők a fővárosi kollégák közreműködésével sikeresen teljesítette.

Állami pénzből, téglajegyekből, országos adakozással, és sok lelkes fehérvári társadalmi munkájával hozzásegítve a kivitelezés 3 és fél év alatt megvalósult. A kivitelezési munkálatok irányítói *Kraftsik Antal* létesítményfelelős, *Haár Miklós* és *Szendrői Péter* építésvezetők voltak. 1962. november 7-én Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde díszelőadásával átadták Székesfehérvár háborús romjaiból újjáépített színházát. A nagy sajtóvisszhanggal megtartott ünnepségen a tervezők, közöttük Spránitz Tibor is, és az újjáépítésben jelentős mértékben közreműködők kormánykitüntetés, „Munkaéremet” vehettek át. Hornicsek László (KÖZTI) a színház belsőépítészeti tervezéséért 1963-ban Ybl-díjat kapott.

1959-ben Spránitz Tibor terve szerint épültek az agárdi strand emeletes öltöző-épületei. Az imponáló ritmusban sorakozó, egyszerű tömegű, funkcionalista hosszú-házak még félévszázad után is visszaigazolják a tervezői magatartás helyességét.

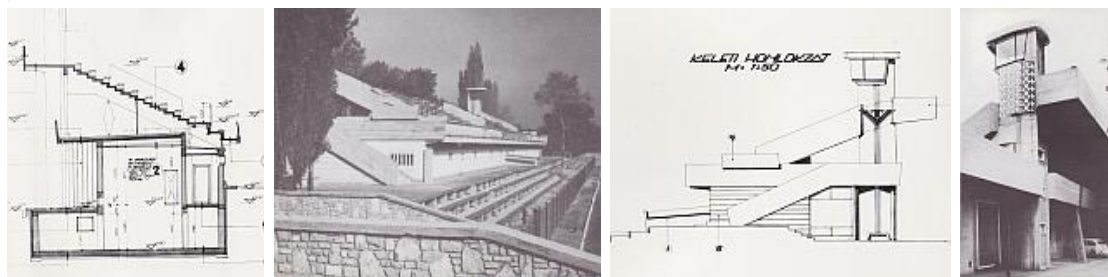
Agárd Strandfürdő – öltözőépületek

Építész elveihez hű, igényes terve alapján - bár ez is „társadalmi munkában” készült - megépült 1961-ben a megyei tanács Piac-téri irodaháza, melynek kezdetben III. emeletén és pincéjében kapott helyet – mint kijelölt bérlő – a FMTI is, majd évtizedeken át, megszűnéséig ez a ház lett a tervező iroda otthona.

Piac-téri megyei tanács irodaház

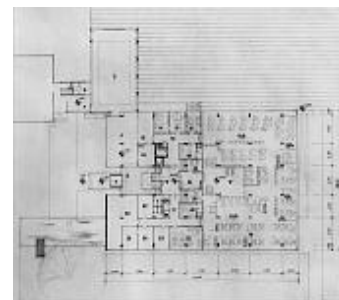
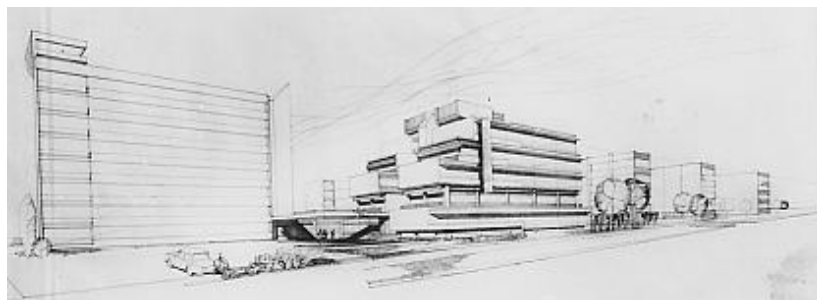
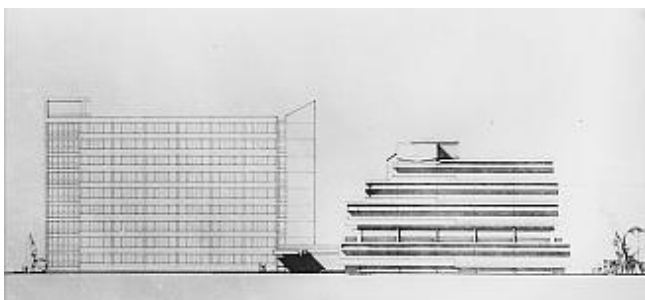
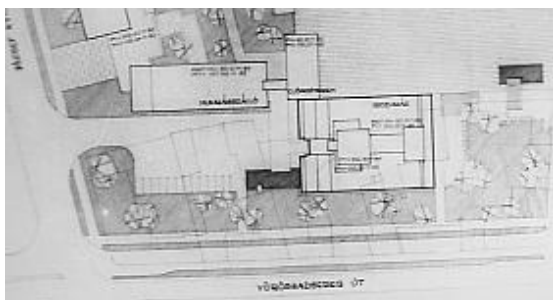
Spránitz Tibor, vállalatát két évig betegállományból irányítva, 1964-ben elkészítette a sóstói VT (később Videoton) stadion lelátójának és fogadóépületének terveit, Molnár Tibor és Antal Andor társtervezőkkel.

VT Sóstói Stadion lelátója és fogadóépülete

1969-ben egy új, négyemeletes, korszerű irodaházat tervezett, a Fejér megyei Tervező Iroda és a Fejér megyei Építőipari Vállalat közös használatára, az akkoriban átadott FÁÉV munkásszálló szomszédságába. Az új székházban a tervezői állomány jelentős növekedésével számolt. A helyszín sorsáról azonban más dön-

tés született, e nagyszabású terv szép rajzai a megvalósulatlan tervek fiókjában maradtak.

Megvalósulatlan irodaház terve

földszinti alaprajz

Spránitz Tibor fiatal korában leküzdött, súlyos betegsége többször kiújult, és 1975-ben, alig 49 évesen elhunyt. Így emlékezett meg róla építész kollégája és későbbi igazgató-utódja, Pordán H. Ferenc (1933 - 2001):

„...a Fejér megyei Tervező Iroda igazgatójaként az új vállalat szervezési és vezetési gondjai, az épülő színház szakmai megpróbáltatásai, majd a vállalat fejlesztésének növekvő követelményei fokozták gondjait, ezek kötötték le korai haláláig idejét és energiája nagyobb részét. Így sajnálatosan kevés terve valósulhatott meg...

... Józan mértéktartását, helyes arányérzékét, az egyensúlyra való törekvését, az anyag és szerkezet törvényeinek tiszteletét, őszinteségét és becsületességét nem csak megvalósult és megvalósulatlan terveivel, de rövid életével is bizonyította...”

Forrás:

Magyar Életrajzi Lexikon 1000-1990, <http://mek.niif.hu/>

Molnár Tibor építész, volt Városi Főmérnök emlékei az 1910-80-as évek Székesfehérvárára

Magyarország műemlékei, Székesfehérvár – szerk: Entz Géza Antal – Osiris, Bp, 2009.

A magyar tervezőirodák története, szerk: Schéry Gábor – ÉTK Budapest, 2001.

Magyar Építőművészet 1963/3 Vörösmarty színház Székesfehérvár

Fejér megyei Hírlap 2005.12.10. Az első újjászületés – Spránitz Judit

www.icomos.hu

Korabeli sajtó (1957-1962)

Szendrői Péter egykori építésvezető adatgyűjtése, egykori kollégák szóbeli adatközlése ifj. Spránitz Tibor, az építész fia adatgyűjtése, szóbeli adatközlése

Spránitz Tibor építész szakmai hagyatéka